

การพัฒนาารูปแบบการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธของทหารกองประจำการ
ค่ายสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา

The Development of Occupational Training Model Based on
Buddhist Way for Stack Soldier Services of Suranaree military
camp, Nakhon Ratchasima

วิเชียร นามการ Vichian Namgan ^๑
โฆษิต แพงสร้อย Kosit Phaengsoi ^๒
สุรพงษ์ คงสัตย์ Suraphong kongsat ^๓

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธของทหารกองประจำการ ค่ายสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา มีความมุ่งหมาย ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธของทหารกองประจำการค่ายสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ๒) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธของทหารกองประจำการ และ ๓) เพื่อศึกษาการพัฒนาารูปแบบการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธของทหารกองประจำการค่ายสุรนารีจังหวัดนครราชสีมา ผู้รับฝึกเป็นทหารก่อนปลดประจำการ ๑๓๐ คน และครูฝึก ๒๕ คน อาชีพที่ฝึกมี ๕ อย่าง คือ ช่างเดินสายไฟฟ้าเบื้องต้น ช่างทำเหล็กดัด ช่างไม้ ขั้วรถยนต์ และอาชีพทำปุ๋ยหมัก ฝึก๑๔๔ ชั่วโมง ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ด้านทรัพยากรบุคคล งบประมาณ และระยะเวลา ใช้ทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติ ผู้ฝึกอาชีพต้องสอบผ่านคุณธรรมจริยธรรม ๕ ด้าน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความขยันอดทน การประหยัด การตรงต่อเวลา และความมีวินัย ผ่านการทดสอบทักษะอาชีพ และการทดสอบด้านคุณธรรมจริยธรรมทุกคน ผู้ขั้วรถยนต์ก็ผ่านการทดสอบและได้รับใบอนุญาตขั้วรถยนต์สามารถนำความรู้ไปสร้างรายได้ในการเลี้ยงชีพหลังการปลดประจำการ และเป็นผู้ผ่านการทดสอบคุณธรรมจริยธรรมทั้ง ๕ ด้าน ตามแนววิถีพุทธ

คำสำคัญ : วิถีพุทธ, อาชีพตามแนววิถีพุทธ, รูปแบบการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธ

^๑ หลักสูตรวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม student of Mahasarakham University, Thailand

^๒ หลักสูตรวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม student of Mahasarakham University, Thailand

^๓ หลักสูตรวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม student of Mahasarakham University, Thailand

Abstract

The purposes of this research study were: 1) to study the history of occupational training model based on Buddhist way of stack soldier services of Suranaree Military Camp in Nakhon Ratchasima, 2) to study the current situation and problems of occupational training model development based on Buddhist way, and 3) to study the development of occupational training model based on Buddhist way of stack soldier services of Suranaree Military Camp in Nakhon Ratchasima. The participants of this study included 130 stack soldiers who were going to discharge and 25 military trainers. Five provided occupational training courses were electrician, steel bending, carpenter, driver, and compost fertilizer. The training courses took 144 hours. The results revealed the problems as follows: policy implementation, human resources, budget, and time management. The training courses employed both theory and practice. Besides, the participants needed to pass the morality and ethical test in five aspects as follows: honesty, industriousness, thriftiness, punctuality, and discipline after the training courses and before the discharge. All 130 participants passed both occupational skill test and morality and ethical test. The participants who took the driving course passed the occupational training course and had received the driving license. In terms of the attitude test, the majority of the participants agreed with the occupational training course. Meanwhile, they also received the manual and acknowledged the importance of the occupational training. The attitude of the participants towards the occupational trainers was in the high level. The overall of the participants was able to employ this knowledge to earn for their living after their discharge. In summary, the participants had practiced according to the occupational training courses. In prior to their implementation for their living, they all had to pass the five aspects of the morality and ethical test based on the Buddhist way.....

Keywords: Buddhist way, occupations based on Buddhist way, occupational training model based on Buddhist way

๑. บทนำ

พัฒนาประเทศในแต่ละยุคที่ผ่าน มาให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เร่งรัดความเจริญเติบโต การเพิ่มรายได้ของ ประชากร โดยอาศัยการนำ ทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ในการผลิต เพื่อเพิ่มรายได้และการมีงานทำ สะท้อนให้ เห็นการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง สถาบัน ทางสังคม และปัจเจกบุคคล จำเป็น ต้องเตรียมคนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทั้งใน ระดับโลกและภูมิภาค โดยเฉพาะในประชาคม อาเซียน ดังนั้น ช่วงแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๙) จึงมุ่งเน้นการพัฒนา คนทุกช่วงวัยให้เข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิต มีจิตใจที่สำนึกในศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความเพียร การ พัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการ เปลี่ยนแปลง ที่สอดคล้องกับโครงสร้างการ ผลิตและบริการบนฐานความรู้และเศรษฐกิจ สร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนนำค่านิยม และวัฒนธรรมที่ดีงาม พื้นฟูบทบาทของ สถาบันศาสนา ด้านศีลธรรม ให้สถาบัน ศาสนาเผยแผ่แก่นของศาสนา สร้างค่านิยม ให้คนไทยภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทย

กองทัพบกมีภารกิจในการรักษา ความมั่นคงและอธิปไตยของชาติ ตลอดจน เติบโตและรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์อำนาจอธิปไตยแห่งรัฐ และกำลังส่วนหนึ่งคือ กำลังพลที่เกณฑ์เข้ารับ ราชการทหาร เรียกว่า ทหารกองประจำการ^๔

มีเวลารับราชการ ๒ ปี เมื่อใกล้จะพ้นเกณฑ์ จะฝึกวิชาชีพให้ก่อนปลด เพื่อให้มีศักยภาพใน การแข่งขัน เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่พร้อมจะ นำพาประเทศเข้าสู่ความเป็นสากลและเวที โลก กองทัพบกได้มอบให้กรมยุทธศึกษา ทหารบกเป็นหน่วยรับผิดชอบการกำหนด หลักสูตร การฝึกอบรมแบ่งออกเป็น ๒ สาขา คือสาขาช่าง และสาขาการเกษตร ระยะเวลา ฝึกอบรม ๑๔๔ ชั่วโมง^๕ การวิจัยครั้งนี้มี ความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความเป็นมาของการ ฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธของทหารกอง ประจำการ ค่ายสุรนารีจังหวัดนครราชสีมา เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการฝึก อาชีพตามแนววิถีพุทธของทหารกอง ประจำการค่ายสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา และเพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบการฝึกอาชีพ ตามแนววิถีพุทธของทหารกองประจำการค่าย สุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ใช้ระเบียบวิธีวิจัย เชิงคุณภาพ เริ่มวิจัยจากเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๖ ถึงเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๗ โดยเลือก กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ๘ หน่วย ประกอบด้วย ศูนย์ต่อสู้ป้องกันภัยทางอากาศ กองทัพบกที่ ๒ ประจำพื้นที่ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ กรมทหารปืนใหญ่ที่ ๓ กองพันทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ ๒

^๕กรมยุทธการทหารบก. กำหนด หลักเกณฑ์การดำเนินการและการให้การ สนับสนุนการฝึกอบรมวิชาชีพของหน่วยใน กองทัพบก กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ หจก.อรุณการ พิมพ์, 2535. หน้า ๓-๔

^๔ คำสั่ง ทบ.(เฉพาะ) ที่ ๑๑๔๒/๕๕ ลง ๒๘ กันยายน พ.ศ.๒๕๕๕ หน้า ๑

กองพันทหารใหญ่ที่ ๑๐๓ กองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๓ กองพันส่งกำลังบำรุงและบริการที่ ๒๒ กองบัญชาการช่วยรบที่ ๒ กองพันทหารราบ มณฑลทหารบกที่ ๒๑ (ศูนย์สาธิตการเกษตรกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงค่ายสุรนารี ศูนย์เพาะชำกล้าไม้ มณฑลทหารบกที่ ๒๑) และศูนย์การเรียนรู้ปรัชญา เศรษฐกิจ พอเพียงตามแนวพระราชดำริ ศูนย์สาธิตและส่งเสริมงานศิลปาชีพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ค่ายสุรนารี ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธ เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ทางสังคม เป็นการพัฒนารูปแบบการฝึกอาชีพที่มีมาตรฐานเพิ่มขึ้น และทำให้หน่วยงานมีสภาพแวดล้อมดีขึ้น เป็นหน่วยงานนำอยู่ มีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของบุคลากร

ผลการวิจัย พบว่า ก่อนเข้าเป็นทหารกองประจำการส่วนใหญ่มีอาชีพเกี่ยวกับการเกษตรกรรม และอาชีพด้านการช่าง สภาพปัจจุบันและปัญหา พบว่า มีความแตกต่างกันเห็นได้ชัดเจน ได้แก่ ระดับการศึกษา พื้นฐานการประกอบอาชีพเดิมของทหาร รายได้ พื้นที่ทำเลที่ตั้งห้องอบรม ขนาดของหน่วย ลักษณะอาคารสถานที่ จำนวนทหารกองประจำการ บุคลากร ครู อุปกรณ์ เครื่องช่วยฝึก งบประมาณ การบริการอื่น ๆ และห้วงระยะเวลาฝึกอบรมเพียง ๑๔๔ ชม. ตามนโยบายของกองทัพบก ความแตกต่างดังกล่าวเป็นที่มาของ สภาพปัจจุบัน และสภาพปัญหาในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ พื้นฐานระดับการศึกษา พื้นฐานความรู้ ขนาดของหน่วย จำนวนทหารกองประจำการ ความสนใจต้องการฝึกอบรมของสาขาอาชีพสามารถจำแนกได้ เช่น ต้องการฝึกอาชีพเดิม

ก่อนเข้าเป็นทหารกองประจำการ ต้องการฝึกอาชีพใหม่ และที่ยังไม่มีอาชีพ โดยการปฏิบัติตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรม ^๕ คือ ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบัน เป็นหลักธรรมอันอำนวยประโยชน์สุขขั้นต้น ได้แก่ ๑. ถึงพร้อมด้วยความหมั่น ๒. ถึงพร้อมด้วยการรักษา ๓. การคบคนดีเป็นมิตร ๔. การมีความเป็นอยู่ ด้วยวิธีปฏิบัติตามขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธ ๗ วิธี ได้แก่ ๑) อนุสาสนาจารย์/พิธีไหว้ครู ๒) การปฏิญาณตนก่อนเข้าและหลังการอบรมอาชีพ ๓) การใช้สื่อและป้ายคติธรรมประจำหน่วย ๔) การใช้วินัย ๕ ข้อ ของทหาร ๕) การสอดแทรกวิถีพุทธในขณะที่ฝึกอาชีพ ๖) ปฏิบัติที่สำนักปฏิบัติธรรม ๗) ผู้บังคับหน่วยสอนโดยตรงก่อนพิธีปิดอบรม เพื่อให้ทหารกองประจำการเกิดพฤติกรรมที่ดีงามถูกต้อง โดยฝึกอาชีพที่เกี่ยวกับ อาชีพสาขาช่าง ได้แก่ ช่างเดินสายไฟฟ้าเบื้องต้น ช่างทำเหล็กดัด ขับรถยนต์และสอบใบอนุญาตขับรถยนต์ อาชีพสาขาการเกษตร ได้แก่ การทำปุ๋ยหมักน้ำหมักชีวภาพ

การพัฒนารูปแบบการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธของทหารกองประจำการค่ายสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การฝึกอาชีพของทหารกองประจำการแต่ละหน่วยมีสภาพคล้ายกันคือ ระดับการศึกษาของทหาร ภูมิรู้เดิมในการประกอบอาชีพ ห้วงระยะเวลาการอบรมทหารก่อนปลดเพียง ๒ เดือน ทำให้

^๕. พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม . กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๒ หน้า ๒

มีสมาธิในการเรียนน้อย แต่ละหน่วยมีการพัฒนารูปแบบการฝึกที่แตกต่างกัน ได้แก่ การสอบถามความต้องการของทหารที่สนใจเลือกฝึกอาชีพอะไร พื้นฐานอาชีพทหารส่วนใหญ่เป็นอย่างไร งบประมาณที่ใช้ ระยะเวลาในการฝึกอบรมและแทรกเพิ่มเวลาในการฝึกอบรมจากตารางอบรม โดยมุ่งเน้นทั้งภาคทฤษฎีในห้องเรียนและภาคปฏิบัติได้จริงสามารถนำไปฝึกหาความชำนาญประกอบอาชีพสร้างรายได้ให้ตนเอง ครอบครัว และชุมชนหลังจากปลดจากเป็นทหารกองประจำการได้อย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และอยู่อย่างมีความสุขในสังคมตลอดไป

๒. ความมุ่งหมายของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความเป็นมาของการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธของทหารกองประจำการค่ายสุรนารีจังหวัดนครราชสีมา

๒. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธของทหารกองประจำการค่ายสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา

๓. เพื่อศึกษาการพัฒนาารูปแบบการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธของทหารกองประจำการค่ายสุรนารีจังหวัดนครราชสีมา

๓. วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธของทหารกองประจำการค่ายสุรนารีจังหวัดนครราชสีมา ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพทางวัฒนธรรม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและเก็บข้อมูลภาคสนาม จากการสำรวจเบื้องต้น สังเกต

แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง การสนทนากลุ่ม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยผู้วิจัยได้เตรียมตัวลงภาคสนามและทำการศึกษาค้นคว้าเบื้องต้นเกี่ยวกับ สภาพภูมิศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่ที่ทำการวิจัย โดยดำเนินการดังนี้

๓.๑ การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแผนที่ในชุมชนหน่วยทหาร หน่วยงานสำคัญและผู้บังคับหน่วยโดยสอบถามจากผู้รับผิดชอบที่เป็นครูสอนและผู้เกี่ยวข้องที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและขอความอนุเคราะห์ผู้บังคับหน่วยทหารเพื่อใช้เป็นพื้นที่ทำการวิจัย

๓.๒ การศึกษาเทคนิควิธีการสังเกต สัมภาษณ์ และการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพจากเอกสารต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเก็บข้อมูลภาคสนามเมื่อลงไปปฏิบัติจริงในพื้นที่ที่ทำการวิจัยด้วยการสังเกตจากกิจกรรมต่าง ๆ ของทหารกองประจำการ ดังนี้

๓.๒.๑ กิจกรรมให้ทหารกองประจำการมีโอกาสใช้กระบวนการกลุ่ม ได้แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์โดยฝึกทักษะความมีเหตุผล การคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

๓.๒.๒ กิจกรรมส่งเสริมให้ทหารกองประจำการได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดความรู้สึกรักผูกพันเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ชุมชน สังคม อย่างแน่นแฟ้นรวมทั้ง มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

๓.๒.๓ กิจกรรมการฝึกอาชีพทางช่าง ได้แก่ ช่างเดินสายไฟฟ้าเบื้องต้น อาชีพ

การทำเหล็กดัดมุ้งลวด อาชีพอ่างไม้ อาชีพ
ฝึกหัดขับซิ่งรถยนต์และเข้าสอบใบอนุญาตขับซิ่ง
รถยนต์ อาชีพทางการเกษตร ได้แก่การทำ
ปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ

๓.๒.๔ กิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม
จริยธรรมให้ทหารกองประจำการทำกิจกรรม
พัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อได้รับการปลูกฝัง
คุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความ
รับผิดชอบ และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมี
ความสุข

๓.๓ การกำหนดแผนการ
ปฏิบัติงานลงภาคสนาม ก่อนลงมือทำงานจริง
ในช่วงระยะเวลาที่กำหนด

๔. ผลการศึกษา

จากศึกษาสภาพปัจจุบันของ
รูปแบบการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธของ
ทหารกองประจำการค่าย สุรนารีจังหวัด
นครราชสีมา กองทัพบกให้หน่วยขึ้นตรงฝึก
อาชีพให้กับทหารกองประจำการก่อนปลด แต่
ละหลักสูตรใช้เวลา ๑๔๔ ชั่วโมง เริ่มตั้งแต่ปี
พ.ศ.๒๕๓๒ ซึ่งผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจ สังเกต
สัมภาษณ์ ประชุมกลุ่มย่อย และจัดประชุมเชิง
ปฏิบัติการ ศึกษาเอกสารรายงานวิจัยที่ การ
ฝึกอาชีพช่างเดินสายไฟฟ้าเบื้องต้น หน่วยได้
แบ่งขั้นตอนการฝึกออกเป็น ๔ ขั้นตอน ได้แก่
ขั้นให้ความรู้ ขั้นฝึกปฏิบัติ ขั้นประเมินผล
และขั้นแนะนำงาน กิจกรรมระหว่างฝึกอบรม
ได้แก่ แข่งขันการฝึกปฏิบัติเป็นบุคคลและการ
ปฏิบัติเป็นกลุ่มจับเวลา ผลจากการวิเคราะห์
ข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง ๘ แห่ง พบว่า การ
พัฒนารูปแบบการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธ
ของทหารกองประจำการ ใช้แนวทางเนื้อหา
หลักสูตรที่กรมยุทธศึกษาทหารบกกำหนด

และใช้เอกสารทางวิชาการจากสถาบันพัฒนา
ฝีมือแรงงานภาค ๕ อำเภอสีคิ้วจังหวัด
นครราชสีมาและเอกสารทางวิชาการเกษตร
จากกรมวิชาการการเกษตรเพื่อเพิ่มทักษะ
อาชีพให้ทหารกองประจำการก่อนปลด

พบสภาพปัญหาของการฝึก
อาชีพ ๖ ด้าน ได้แก่ งบประมาณน้อย
อุปกรณ์เครื่องมือน้อย ครูมีประสบการณ์น้อย
ผู้เรียนมีประสบการณ์น้อย เวล่าน้อย
หลักสูตรไม่สมบูรณ์ แต่ได้นำแนววิถีพุทธ มา
ใช้ใน ๕ ด้าน ประกอบด้วย ๑) ด้านความ
ซื่อสัตย์ ๒) ความขยันอดทน ๓) การ
ประหยัด ๔) การตรงต่อเวลา ๕) ความมี
ระเบียบวินัย รายละเอียดดังนี้

๑. ศูนย์ต่อสู้ป้องกันภัยทาง
อากาศกองทัพบกที่ ๒ ประจำพื้นที่ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ ฝึกอาชีพช่างเดิน
สายไฟฟ้าเบื้องต้น แบ่งการปฏิบัติเป็น ๓
ระยะ ได้แก่ ระยะเริ่มต้น ฝึกอบรมเวลา
๑๙.๐๐-๒๐.๐๐ น. ของทุกวัน เว้นวันพุธและ
เสาร์-อาทิตย์ เป็นการแทรกเนื้อหาอาชีพเข้า
กับการอบรมระเบียบวินัยแบบธรรมนิยม
ทหารจะต้องปฏิบัติ มารยาททางสังคมและ
ประวัติศาสตร์ชาติไทย หมั่นเวียนตามตาราง
การอบรมของหน่วย ระยะที่ ๒ ระยะกำลัง
พัฒนาการฝึกอบรมอาชีพ มีการพัฒนาขึ้นโดย
เปิดหลักสูตรอบรมตามระเบียบของ
กองทัพบกให้อบรม ๑๔๔ ชั่วโมง มีพิธีเปิดปิด
และมอบใบประกาศเกียรติคุณให้ในวันปิดการ
อบรม โดยมีผู้บังคับหน่วยหรือผู้แทนเป็น
ประธาน ครูสอนใช้กำลังพลของหน่วยที่ผ่าน
การฝึกอบรมหลักสูตรจากกองทัพบก และ
เชิญอาจารย์จากวิทยาลัยสารพัดช่าง
นครราชสีมา มาให้ความรู้แก่ทหารกอง

ประจำการก่อนปลด แต่ละรุ่น มีทหารเข้ารับการอบรม ๒๕-๒๗ คน สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ทหารกองประจำการ มีความรู้ขั้นพื้นฐาน นำไปศึกษาหาความชำนาญได้เอง หลังจากปลด ระยะที่ ๓ ระยะพัฒนา มีการเรียนการสอนเป็นระบบมากขึ้น โดยใช้ครูสอนจากกำลังพลของหน่วยเป็นหลัก เชิญอาจารย์ภายนอกมาสอน และมีการนำทหารกองประจำการออกไปศึกษาดูงานนอกหน่วยระหว่างเรียนได้แทรกแนวความคิดการประกอบอาชีพตามแนววิถีพุทธเข้าไปด้วย โดยน้อมนำเอาหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา ๕ ข้อได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความขยันอดทน การประหยัด การตรงต่อเวลา และความมีระเบียบวินัย นำทางการประกอบอาชีพเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและค่านิยมของทหารกองประจำการหลังปลด คือระบบชีวิต ระบบสังคม ระบบสิ่งแวดล้อม

การฝึกอาชีพได้แก่ การฝึกอาชีพตาม ๑๑ องค์ประกอบคือ ๑) คุณสมบัติของครู ๒) ผู้เรียน ๓) เนื้อหาวิชา (หลักสูตร) ๔) วิถีพุทธตามลักษณะอาชีพ ๕) ขั้นตอนกิจกรรม ๖) ระยะเวลา ๗) สถานที่และอุปกรณ์ ๘) การประเมินผลตามสภาพจริง ๙) หลักฐานการจบ ๑๐) จุดเด่นของผู้จบหลักสูตร ๑๑) จำนวนผู้จบหลักสูตรและการได้งานทำ/รายได้ และตัวอย่างการได้งานทำ ได้อาศัยหลักธรรม ๕ ด้าน คือ ๑) รูปแบบของความซื่อสัตย์ต่ออาชีพ ต่อลูกค้า มีความละเอียดและเกรงกลัวการกระทำผิด ๒) รูปแบบความขยันอดทนสู้งาน ๓) รูปแบบการประหยัด ๔) รูปแบบการตรงต่อเวลา ๕) รูปแบบความมีระเบียบวินัย

๒. กรมทหารปืนใหญ่ที่ ๓ การฝึกอาชีพข้าราชการและสอบใบอนุญาตข้าราชการ สภภาพัฒนาพบว่า งบประมาณน้อย เครื่องมืออุปกรณ์การฝึกอาชีพมีน้อย การศึกษาดูงานเพิ่มประสบการณ์จากองค์กรภายนอกมีน้อย ระยะเวลาฝึกอบรมไม่พอและหน่วยมีอัตราการจัดได้รับอนุมัติจากกองทัพก็ได้รับทหารกองประจำการจำนวนน้อยต่อรุ่น ต้องอาศัยฝากฝึกร่วมกับหน่วยกองพันทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ ๒ ซึ่งเป็นหน่วยข้างเคียง และได้ แบ่งการฝึกอาชีพข้าราชการและสอบใบอนุญาตข้าราชการ ออกเป็น ๓ ระยะ ได้แก่

ระยะที่ ๑ ระยะเริ่มต้น เป็นการอบรมภาคทฤษฎีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วงเวลา ๑๙.๐๐-๒๐.๐๐ น. งดเว้นวันพุธซึ่งเป็นวันรื่นเริง และวันหยุด เสาร์ อาทิตย์

ระยะที่ ๒ ระยะกำลังพัฒนา เป็นการนำทหารกองประจำการเข้ารับการสอบข้าราชการและได้รับใบอนุญาตข้าราชการจริง ที่ขนส่งจังหวัดนครราชสีมา สาขาอำเภอโชคชัย

ระยะที่ ๓ ระยะพัฒนาโครงสร้างถาวร การฝึกอาชีพข้าราชการและสอบใบอนุญาตข้าราชการของทหารกองประจำการ โดยแยกเป็นภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นให้สามารถปฏิบัติได้จริงทุกคน การฝึกอบรมอาชีพตามแนววิถีพุทธของทหารกองประจำการในระยะนี้ หน่วยได้จัดทหารกองประจำการเข้ารับการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ที่กองอนุศาสนาจารย์กองทัพภาคที่ ๒ ทุกวันพระและร่วมกิจกรรมเวียนเทียนวันสำคัญทางพุทธศาสนา การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของทหารกองประจำการ หน่วยได้นิมนต์พระสงฆ์มาบรรยายธรรมประจำเดือน

การฝึกอาชีพ ได้แก่ การฝึกอาชีพ ตาม ๑๑ องค์ประกอบคือ ๑) คุณสมบัติของ ครู ๒) ผู้เรียน ๓) เนื้อหาวิชา (หลักสูตร) ๔) วิธีการตามลักษณะอาชีพ ๕) ขั้นตอน กิจกรรม ๖) ระยะเวลา ๗) สถานที่และ อุปกรณ์ ๘) การประเมินผลตามสภาพจริง ๙) หลักฐานการจบ ๑๐) จุดเด่นของผู้จบ หลักสูตร ๑๑) จำนวนผู้จบหลักสูตรและการ ได้งานทำ/รายได้ และตัวอย่างการได้งานทำ ได้อาศัยหลักธรรม ๕ ด้าน คือ ๑) ด้านความ ซื่อสัตย์ต่ออาชีพ ต่อลูกค้า มีความละเอียดและ เกรงกลัวการกระทำผิด ๒) ด้านความขยัน อดทนสู้งาน ๓) ด้านการประหยัด ๔) ด้านการ ตรงต่อเวลา ๕) ด้านความมีระเบียบวินัย

สรุป จากการสัมมนาเชิง ปฏิบัติการ (Workshop Seminar) เพื่อ พัฒนารูปแบบการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธ ของทหารกองประจำการค่ายสุรนารี เป็นไป ได้เหมาะสมกับความต้องการของทหารกอง ประจำการ โดยผู้เข้าร่วมสัมมนาเชิง ปฏิบัติการ ได้แก่กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป มีผู้เข้าร่วมสัมมนา ทั้งหมด จำนวน ๒๗ คน/ กลุ่มผู้รู้ ๘ คน กลุ่มผู้ปฏิบัติทหารกองประจำการตัวแทนแต่ หน่วยงานหนึ่งคน รวม ๙ คน กลุ่มบุคคลทั่วไป และพระสงฆ์รวม ๑๑ คน/รูป มีผู้เข้าร่วม สัมมนามีความเห็นว่าการพัฒนารูปแบบการ ฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธของทหารกอง ประจำการค่ายสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา มี ความเหมาะสม จำนวน ๒๓ คน/รูป คิดเป็น ร้อยละ ๘๕.๑๘ และเห็นว่าควรมีการ ปรับปรุง ๔ คน/รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๘๑ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการดังกล่าว ณ ห้องประชุมหมายเลข ๑๒๒ มหามกุฏราช

วิทยาลัย เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ได้แนวทางพัฒนาหลักสูตร ๑๑ แนวทาง ปัจจัยปัญหา ๖ ด้าน วิถีพุทธ ๕ ด้าน เข้าสู่ การฝึกอาชีพ ๖ อาชีพ ได้ ๗ แนวทาง ดังนี้

๒.๑ อนุศาสนาจารย์/พิธีไหว้ครู
อนุศาสนาจารย์ (Chaplain)
หมายถึง อาจารย์ผู้อบรมศีลธรรมของหน่วย ราชการกองทัพไทย ใน

กองทัพไทย อนุศาสนาจารย์มี ความหมายถึงข้าราชการทหารที่ทำหน้าที่ดูแล ด้านกิจการศาสนาในกองทัพ (แต่เป็นคฤหัสถ์ มีใช้นักบวช) มีบทบาทหน้าที่ดังนี้ ๑) เป็น ผู้นำทางจิตวิญญาณทางศาสนาของตน ๒) ผู้นำประกอบพิธีทางศาสนาของตน ๓) ให้ คำแนะนำและคำปรึกษาพื้นฐาน ตาม จริยธรรมและศาสนศาสตร์ของตน ๔) สอนศาสนธรรมให้แก่ศาสนิกชนของศาสนา ตน ๕) ให้คำปรึกษาแก่ทุกคนที่ต้องการ คำปรึกษาไม่จำกัดเฉพาะศาสนิกของตน เท่านั้น ๖) จัดหาทรัพยากรทางด้านศาสนา ให้กับผู้ที่ต้องการ

พิธีไหว้ครู เป็นพิธีกรรมที่เป็น ประเพณีของไทยที่นิยมปฏิบัติมาแต่สมัย โบราณ แสดงถึงความระลึกถึงบุญคุณของครู การไหว้ครูเป็นการแสดงตนว่าขอเป็นศิษย์ของ ท่านโดยตรง ดอกไม้ที่ใช้ในการไหว้ครู ในการ ทำพานเพื่อระลึกถึงคุณครู ได้แก่ ๑) หญ้า แพรก สื่อถึง ขอให้เรียนได้เร็วเหมือนหญ้า แพรก ที่โตได้เร็วและทนต่อสภาพดินฟ้า อากาศ ทนต่อการเหยียบย่ำ ซึ่งเปรียบเสมือน คำสั่งสอนของครูบาอาจารย์ ๒) ดอกเข็ม สื่อ ถึง ขอให้มีความสติปัญญาเฉียบแหลม เหมือนชื่อ ของดอกเข็ม ๓) ดอกมะเขือ สื่อถึง การ เปรียบเทียบว่า มะเขื่อนั้น จะคว่อดอกกลมเสมอ

เมื่อจะออกลูก แสดงถึง นักเรียนที่จะเรียนให้ได้ผลดีนั้นต้องรู้จักอ่อนน้อม ถ่อมตน เป็นคนสุภาพเรียบร้อย เหมือนมะเขือที่โน้มลง ๔) ข้าวตอก เป็นสัญลักษณ์ของความมีระเบียบวินัย หากใครสามารถทำตามกฎระเบียบ เอาชนะความซุกซนและความเกียจคร้านของตัวเองได้ ก็เหมือนข้าวตอกสีขาวที่ถูกควักออกจากข้าวเปลือก

๒.๒ การปฏิญาณตนก่อนเข้า และหลังการอบรมอาชีพร

การปฏิญาณตน มีความสำคัญทางจิตใจ กล่าวคือ ทหารกองประจำการก่อนปลดทุกนายได้เปล่งวาจาเพื่อเป็นการยืนยันโดยถือเอาความสุจริตใจ ความตั้งใจเป็นที่ตั้งในการปฏิบัติหน้าที่ หากไม่สามารถปฏิบัติตามที่เปล่งวาจาได้ ในทางสังคมจะลงโทษส่งผลให้บุคคลผู้นั้นขาดความน่าศรัทธา เลื่อมใส ขาดความนิยมที่จะไว้วางใจให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ ปัจจุบัน การกล่าวคำสัตย์ปฏิญาณตนก่อนและหลังการอบรมอาชีพร จะ เป็นเครื่องเตือนสติ ทั้งเตือนให้มีความซื่อสัตย์สุจริต รักภูมิใจในอาชีพของตน รู้สึกมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี เกิดความสามัคคีทางด้านความคิด และการปฏิบัติ ในทางพระพุทธศาสนาที่เห็นได้ชัดเจน คือการกล่าวตั้งสัจจะรักษาศีลของทหารกองประจำการในช่วงก่อนเข้าพรรษา งดเหล้า งดบุหรี่ หรือตั้งใจจะทำความดีเนื่องในวันสำคัญในครอบครัว ทำความดีเพื่อสังคม มีจิตอาสา ทำความดีเสียสละเพื่อส่วนรวมและประเทศชาติ เป็นต้น

๒.๓ การใช้สื่อและป้ายคติธรรมประจำหน่วย

การใช้สื่อและป้ายคติธรรมที่ติดตามอาคาร สถานที่ที่สำคัญของหน่วย เช่น

ที่ไหว้พระสวดมนต์ ห้องอบรม โรงนอน และหน้าอาคารสำนักงาน เพื่ออ่านเตือนสติ ข้อคิด เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจ ทำให้เกิดแนวคิดค้นหาตัวเองได้ว่า ชอบทำ และมีความสามารถ ประกอบอาชีพด้านใด การมีป้ายคติธรรมประจำหน่วยป้ายธรรมคำสอนต่าง ๆ ช่วยให้ทหารกองประจำการเพิ่มทักษะองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

๒.๔ การใช้วินัย ๙ ข้อ ของทหารทหารที่ปลดไปแล้ว หากนำวินัย ๙ ข้อ ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันจะส่งผลให้การดำเนินชีวิตและกิจการเจริญรุ่งเรืองได้ ดังนี้ ๑) ไม่ดื้อ ชัดชื่น หลีกเลียง หรือละเลย การเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย ๒) รักษา มารยาทการเคารพผู้ใหญ่ ๓) รักษา มารยาทให้ถูกต้องตามค่านิยมทางสังคม ๔) ไม่ก่อให้เกิด ความสามัคคีในชุมชน ๕) ไม่เกียจคร้านละทิ้งหน้าที่ ๖) ไม่กล่าวคำเท็จ รักษา สัจจะ ๗) ไม่ใช้กิริยาวาจาไม่สมควร หรือประพฤติไม่สมควร ๘) ตักเตือนสั่งสอนผู้กระทำความผิดตามโอกาส ๙) ไม่เสพเครื่องทองของเมฆาจนถึงเสีย กิริยา ดังนั้นหากใครสามารถนำไปจัดระเบียบ การดำเนินชีวิตควบคู่กับอาชีพหน้าที่การงานได้ จะเป็นคนดี มีวินัยของสังคม

๒.๕ การสอดแทรกวิถีพุทธ ในขณะฝึกอาชีพ

แนวคิดในการสอนจริยธรรม^๗ มีการปูพื้นฐานที่ถูกต้อง การกระตุ้นต่อยอด

^๗ พงษ์ศิลป์ สิมวิเศษ. การศึกษา รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนชายขอบภาคอีสานที่ได้รับ ผลกระทบจากการใช้ระบบ

ระยะ ๆ ส่งเสริมให้มีความมั่นใจในความถูกต้อง กระตุ้นให้ทุกคนมีส่วนร่วม มีการสอนหรือปลูกฝังคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม โดยสอนเป็นกลุ่มย่อยและ/หรือสอนแบบสอดแทรก จริยธรรมที่ทหารกองประจำการควรปฏิบัติได้แก่ ๑) ความซื่อตรง ได้แก่ ซื่อตรงต่อคำพูด พูดตรง พูดจริง ซื่อตรงต่อบุคคล เป็นตัวอย่างที่ดี แต่งกายดี มารยาทดี มีวัฒนธรรม ซื่อตรงต่อระเบียบวินัย รักษาระเบียบวินัย ซื่อตรงต่อเวลา ซื่อตรงต่อหน้าที่ ศึกษาหาความรู้ตลอดเวลา ๒) มีความสุภาพ ได้แก่ อ่อนน้อมถ่อมตน อดทนอดกลั้น วิเคราะห์ตนเอง รู้จักตนเอง เตือนตนเอง วิเคราะห์ตนเอง เป็นผู้เสียสละ^๔ กลวิธีในการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ๗ ด้าน ได้แก่ ๑) ความตรงต่อเวลา ให้ความสำคัญต่อเวลา ในการนัดหมาย ติดต่อประสานงาน ส่งงาน และคำตอบแทนต่าง ๆ ๒) การรู้จักตนเองรู้จักสังคม สังเกตและให้คำแนะนำ ตักเตือนผู้ที่แต่งกายไม่เหมาะสมกับสังคมไทย การรู้จักวัฒนธรรมไทยภูมิใจในความเป็นไทย ให้แก่ทหารกองประจำการ ๓) ความรับผิดชอบ บันทึกรับผิดชอบที่ ทหารกองประจำการรับผิดชอบ ๔) ความสามัคคีการทำงานเป็นทีม มีการแบ่งงานเป็นกลุ่ม และแบ่งงานตามหน้าที่ การตอบคำถามในนามทีม

ผลิตภัณฑ์ไฟฟ้า. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๑. หน้า ๕

^๔ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร.

ระเบียบกรมยุทธศึกษาทหารบกว่าด้วยการอบรมศีลธรรมวัฒนธรรมทหารยามปกติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, ๒๕๙๗ หน้า ๓

๕) ความซื่อสัตย์ ตรวจสอบการลงชื่อเข้าห้องอบรมเข้าอบรมจริง การลงสัญลักษณ์ในการเข้าอบรมสาย การเตือนและการลงโทษเมื่อไม่ซื่อสัตย์ ๖) มีความศรัทธาต่อศาสนา มีความละเอียดต่อความซื่อสัตย์บาป สอดแทรกในเนื้อหา ที่สอนทุกครั้งที่มีโอกาส ในเชิงวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ๗) มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ การช่วยเหลือผู้มีพระคุณในกรณีเจ็บป่วย หรือขอความช่วยเหลืออื่น ๆ ที่โอกาสอำนวย โดยมีขั้นตอนในการสอดแทรก ๗ ขั้นตอน ดังนี้ ๑) เลือกรูปแบบ ๒) พฤติกรรม ๓) กำหนดกิจกรรม ๔) กำหนดแผน ๕) ดำเนินการ ๖) ประเมิน ๗) สรุป

๒.๖ ปฏิบัติที่สำนักปฏิบัติธรรม

การฝึกปฏิบัติตามหลักธรรม ๕

ประการ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความขยันอดทน การประหยัด การตรงต่อเวลา และความมีระเบียบวินัย เพื่อนำไปใช้เป็นคุณลักษณะการประกอบอาชีพตามแนววิถีพุทธ เพื่อให้เกิดความเข้าใจหลักธรรมและนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การพึงธรรมจากพระสงฆ์ การเจริญสมาธิ มีสติ และเกิดปัญญาระลึกถึงหลักธรรม ๕ ประการดังกล่าว สมาธิทำให้จิตสงบ มีสติมั่นคง ปัญญาจะเห็นชัดในความจริงของการดำเนินชีวิต ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นจะเกิดขึ้น เป็นคนขยัน รู้จักรประหยัด ไม่ผิวนัดผิวดาจาตรงต่อเวลาเสมอ ความมีระเบียบวินัยจะเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ เพราะปฏิบัติตามกฎระเบียบของสำนักสงฆ์ ตั้งแต่ตื่นจนถึงเข้านอนทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามเวลา เมื่อทหารได้รับการฝึกอบรม ๆ จะสามารถปฏิบัติได้เอง ตั้งแต่ให้พระสวดมนต์ เติมน้ำจมนั่งสมาธิ ทำให้จิตสงบลงได้ ไม่วุ่นวายกับโลกภายนอก หากใครฝึกได้ครบ

สมบูรณ์ ๓ ด้าน คือ ๑. ด้านศีล ต้องควบคุม ภาย วาจา ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และได้นำ หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ามาเตือนสติ ช่วยเหลือคนให้คลายจากความทุกข์ทางใจ ชี้บอกทางแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการ ประกอบอาชีพ หรือความล้มเหลว ปัจจุบัน กองทัพบกใช้ วัดอัมพวัน อำเภอเมือง จังหวัด สิงห์บุรี เป็นที่ปฏิบัติธรรมของกำลังพล ตาม หลักสูตรที่วัดกำหนดมี ๓ วัน ๕ วัน หรือ มากกว่าตามสมควรใจ และ ในวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนาจะนิมนต์พระสงฆ์มาบรรยาย ธรรมที่สโมสรร่วมเรียงไชย ค่ายสุรนารี โดย กองทัพบกที่ ๒ มอบให้อนุศาสนาจารย์ กองทัพบกที่ ๒ เป็นผู้ดำเนินการ^๔

๒.๗ ผู้บังคับหน่วยสอนโดยตรง ก่อนพิธีปิดอบรม

ตามปกติที่ผู้บังคับหน่วยเป็น ประธานกล่าวเปิดและปิดงานทุกครั้ง จะ เตือนสติด้วย หลักธรรมคำสอนทาง พระพุทธศาสนา เพื่อให้ทหารกองประจำการ นำมาใช้บ่ม ทิศ ๖ ทิศ คือ ๑) ทิศเบื้องหน้า ได้แก่ บิดา มารดา ๒) ทิศเบื้องขวา ได้แก่ ครู อาจารย์ ๓) ทิศเบื้องหลัง ได้แก่ สามีภรรยา ๔) ทิศเบื้องซ้าย ได้แก่ มิตรสหาย ๕) ทิศเบื้อง บน ได้แก่ พระสงฆ์ สมณพราหมณ์ ๖) ทิศ เบื้องล่าง ได้แก่ ลูกจ้างกับนายจ้าง บุคคล จาก ๖ ทิศที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับอาชีพของ

ทหารกองประจำการ จะเป็นผู้สนับสนุนให้ ธุรกิจการงานประสบผลสำเร็จ

สรุปโดยภาพรวม การพัฒนา รูปแบบการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธของ ทหารกองประจำการค่ายสุรนารี จังหวัด นครราชสีมา ที่เกิดจากการประชุมเชิง ปฏิบัติการ จากความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ องค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการฝึก อาชีพตามแนววิถีพุทธของทหารกอง ประจำการ ค่ายสุรนารี ที่เป็นพื้นที่วิจัย

ได้แนวทางนำไปพัฒนา ๕ ด้าน ๗ วิธี การพัฒนาด้านที่ ๑) ด้านสภาพทั่วไป มี ๗ ข้อ ๒) ด้านการเสริมสร้างวินัย มี ๙ ข้อ ๓) ด้านความปลอดภัยและการคุ้มครอง อุบัติเหตุ มี ๔ ข้อ ๔) ด้านการส่งเสริมการเพิ่ม ทักษะอาชีพ มี ๓ ข้อ ๕) ด้านคุณธรรมและ จริยธรรม และวิถีพุทธเข้าสู่การพัฒนารูปแบบ การฝึกอาชีพของทหารกองประจำการ ได้ ๗ วิธี ดังนี้ อนุศาสนาจารย์/พิธีไหว้ครู การ ปฏิญาณตนก่อนเข้าและหลังการอบรมอาชีพ การใช้สื่อและป้ายคติธรรมประจำหน่วย การ ใช้วินัย ๙ ข้อ ของทหาร การสอดแทรกวิถี พุทธในขณะฝึกอาชีพ ปฏิบัติที่สำนักปฏิบัติ ธรรม ผู้บังคับหน่วยสอนโดยตรงก่อนพิธีปิด อบรม

๔. การอภิปรายผล

๑. การพัฒนารูปแบบฝึกอาชีพ ตามแนววิถีพุทธของทหารกองประจำการค่าย สุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการฝึกอาชีพของทหาร กองประจำการในอดีต แสดงถึงวัฒนธรรมวิถี ชีวิตความเป็นอยู่ของทหารกองประจำการ ที่ หน่วยเป็นศูนย์กลางทำหน้าที่ฝึกอบรมอาชีพ

^๔ คำสั่งกองทัพบกเฉพาะที่ ๑๑๔๒/๕๕ ลง ๒๘ กันยายน ๒๕๕๕. การฝึกวิชาชีพทหาร กองประจำการก่อนปลดจากกองประจำการ กรุงเทพฯ : กองทัพบก, ๒๕๕๕ หน้า ๔

ให้ทหารก่อนปลด เพื่อพัฒนาตนเองและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การมีอาชีพสร้างรายได้ การพัฒนาอาชีพของทหารกองประจำการก่อนปลด ยังมีความจำเป็นเพื่อให้ทหารมีอาชีพมีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวหลังปลด^{๑๐} สอดคล้องตามทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรมของจูเลียน สจีวิต กล่าวถึงการศึกษาวิวัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการปรับตัวของสังคม การเปลี่ยนแปลงเป็นผลมาจากการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม โดยมีพื้นฐานสำคัญคือเทคโนโลยีการผลิตโครงสร้างสังคม และลักษณะของสภาพแวดล้อมธรรมชาติ เป็นเงื่อนไขหลักการกำหนดกระบวนการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวของสังคมวัฒนธรรม ผลงานวิจัยของ กล่าวถึงการพัฒนาตัวบ่งชี้ความสามารถในการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนชนบท ยังพบว่า ชุมชนที่สามารถพึ่งตนเองได้ มีรูปแบบกิจกรรมหลักที่ใช้ในการพัฒนา ปัจจัยเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้นำชุมชนและบริบทของชุมชนที่มีผลต่อความสามารถ

^{๑๐} นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. ทฤษฎีกับแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทในเอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ ๘ หน้า ๒๔๕-๒๔๖. นนทบุรี :

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๔. หน้า ๗

^{๑๑} ปกรณ์ ปรียากร. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในการบริหารการพัฒนา.

กรุงเทพฯ : สามเจริญพานิช, ๒๕๓๘ หน้า ๑๕

^{๑๒} ทรงคุณ จันทจร. การถ่ายทอดภูมิปัญญาพื้นบ้านในเรื่องทรัพยากร ดิน น้ำ ป่าไม้

ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเลิง. มหาสารคาม :

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๙ หน้า ๑๘

ในการพึ่งตนเองของชุมชนโดยรวม^{๑๑} ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของเรดคลิฟฟ์ บราวน์ ที่มองสังคมโดยเปรียบเทียบกับสิ่งมีชีวิตประกอบด้วยระบบการทำงานของอวัยวะต่างๆ ซึ่งแต่ละระบบก็มีโครงสร้าง และหน้าที่ทำงานร่วมกันของสมาชิกในสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางร่างกายและจิตใจ ก่อให้เกิดการจัดตั้งสถาบันและองค์กรขึ้น^{๑๒} ซึ่งทำให้สังคมเดินต่อไปอย่างไม่มีการสิ้นสุด เช่นเดียวกับการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธของทหารกองประจำการค่ายสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจที่ทหารที่ประกอบอาชีพ ผู้ซื้อกับความต้องการของตลาดมีส่วนทำให้การฝึกอาชีพของทหารกองประจำการมีพัฒนาการยาวนานจากอดีตถึงปัจจุบัน

๒. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา รูปแบบการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธของทหารกองประจำการค่ายสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา พบว่า สภาพปัจจุบันของการฝึกอาชีพของทหารกองประจำการมีความสัมพันธ์กับอาชีพ ๖ อาชีพ ในแต่ละหน่วยทหารสังกัด สอดคล้องกับทฤษฎีปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์นิยม Herbert Blumer (๑๙๖๙ : ๕) ที่กล่าวว่า ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์นิยม เป็นทฤษฎีที่เน้นความคิดเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับสัญลักษณ์อาชีพ และกระบวนการตีความของการมีปฏิสัมพันธ์ของบุคคลกับสัญลักษณ์อาชีพต่าง ๆ อันเป็นพื้นฐานการเข้าใจ

พฤติกรรมของมนุษย์ แนวคิดนี้จะถามว่า อาชีพอะไร คืออาชีพพื้นฐานที่ทำให้มนุษย์เกิดความเข้าใจ รู้ความหมาย และเกิดความสนใจอยากทำ” การที่มนุษย์จะกระทำการใด ๆ ในเรื่องที่มีความหมาย และสำคัญกับเขา ความหมายและความสำคัญเกิดจากปฏิสัมพันธ์ที่เขามีต่ออาชีพและคนอื่น ๆ รอบตัวเขา ความหมาย คือ สิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นจากกระบวนการปรับแต่ง และการตีความที่บุคคลใช้ในการจัดการกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตสอดคล้องกับผลงานวิจัยต่างประเทศของแฮมเมอร์. ที่ศึกษาความพึงพอใจในการทำงานของครูที่สอนพิเศษ (Special Class Teacher) ในรัฐโอไฮโอ พบว่าองค์ประกอบที่ทำให้ครูพึงพอใจในการทำงาน ได้แก่ ความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน รายได้ การยอมรับนับถือ การประกอบอาชีพของทหารกองประจำการหลังปลดอาชีพด้านช่างฝีมือหรืออาชีพทางการเกษตรกรรม ความพึงพอใจของหัวหน้างานในการปฏิบัติงาน^{๑๓} สอดคล้องสอดคล้องกับผลงานวิจัยขอแรนดอล ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของหัวหน้างานในการปฏิบัติงาน พบว่าปัจจัยจูงใจมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับความพอใจ ปัจจัยอนามัยมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความไม่พอใจ ปัจจัยใจส่งผลในด้านความสำเร็จของงาน ลักษณะงาน การได้ทำตามความสามารถ ได้รับงานที่ทำหาย และการยอมรับนับถือ ความสำคัญของปัจจัยอนามัย ได้แก่ นโยบาย

เพื่อนร่วมงาน ความรู้ความสามารถในงานของผู้บริหาร ความสัมพันธ์ของผู้บริหารเงื่อนโซ่ของงาน การฝึกอาชีพของทหารกองประจำการก่อนปลดก็เช่นกันขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าว

๓. เพื่อศึกษาการพัฒนาารูปแบบการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธของทหารกองประจำการค่ายสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา จากกรณีวิเคราะห์ สังเคราะห์ได้รูปแบบการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธของทหารกองประจำการค่ายสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ๑๑ ข้อ แนวทางวิถีพุทธเข้าสู่การฝึกอาชีพของทหารกองประจำการได้ ๗ แนวทาง เพื่อให้หน่วยทหาร ชุมชนทหาร ในค่ายสุรนารี และองค์ภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการฝึกอาชีพ ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงพัฒนาอาชีพมีมาตรฐาน ถูกสุขลักษณะ มีวินัย มีความปลอดภัย มีทักษะความชำนาญ และมีคุณธรรมจริยธรรมยิ่งขึ้น

การพัฒนารูปแบบการฝึกอาชีพของทหารกองประจำการค่ายสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา มีการฝึกอาชีพที่ดี ๑๑ ประเด็น ได้แก่ คุณสมบัติของครู คุณสมบัติผู้เรียน เนื้อหาวิชา (หลักสูตร) วิถีพุทธตามลักษณะอาชีพ ขั้นตอน กิจกรรม ระยะเวลา สถานที่ และอุปกรณ์ การประเมินผลตามสภาพจริง หลักฐานการจบ จุดเด่นของผู้จบหลักสูตร จำนวนผู้จบหลักสูตรและการได้งานทำรายได้ และตัวอย่างการได้งานทำ เป็นการสร้างความสงบสุขให้กับตนเองและสังคม สอดคล้องตามทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ที่กล่าวถึง การมองสังคมโดยเปรียบเทียบกับสิ่งมีชีวิต Organism

^{๑๓} สัมพันธ์ เตชะอธิก, การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๔๒. หน้า ๙

ที่ว่าคนเราประกอบด้วยระบบการทำงานของ อวัยวะต่างๆ ซึ่งแต่ละระบบก็มี “โครงสร้าง” และ “หน้าที่” ของตัวเอง หากระบบใด ๆ หยุดทำหน้าที่จะทำให้ร่างกายเกิดอาการ ผิดปกติ สังคมก็เช่นเดียวกัน มีระบบต่าง ๆ เช่น ระบบครอบครัว เศรษฐกิจ ศาสนา การเมือง ฯลฯ ซึ่งแต่ละระบบก็มีโครงสร้าง ทางสังคม Social Structure ประกอบไปด้วย “สถาบัน” (Institutions) ต่าง ๆ หลักสูตรการเปิดอบรมอาชีพ ที่สามารถนำวิถี พุทธเข้าสู่การอบรมอาชีพได้ ๗ วิธี ประกอบด้วย อนุศาสนาจารย์/พิธีไหว้ครู การปฏิญาณตนก่อนเข้าและหลังการอบรม อาชีพ การใช้สื่อและป้ายคติธรรมประจำ หน่วย การใช้วินัย ๙ ข้อ ของทหาร การ สอดแทรกวิถีพุทธในขณะที่ฝึกอาชีพ ปฏิบัติที่ สำนักปฏิบัติธรรม ผู้บังคับหน่วยสอนโดยตรง ก่อนพิธีเปิดอบรม สอดคล้องกับแนวคิดของจูเลียน สจิวัด (Julian Steward) ที่กล่าวว่า นิเวศวิทยาวัฒนธรรมว่า เป็นการศึกษาระบบการปรับตัวของสังคมภายใต้อิทธิพล ของสิ่งแวดล้อม โดยมีพื้นฐานสำคัญคือ เทคโนโลยีการผลิตโครงสร้างสังคม และ ลักษณะของสภาพแวดล้อมธรรมชาติ เป็น เงื่อนไข ตามแนวคิดของ เลสลีย์ ไวต์ Leslie White เสนอแนวความคิดแบบวิวัฒนาการ สมัยใหม่ คือแนวความคิดแบบ "วิวัฒนาการ สากล" Universal evolution ไวต์มีความเห็น ว่ามานุษยวิทยาควรเป็นวิทยาศาสตร์ มี องค์ประกอบอยู่ ๓ ประการด้วยกัน คือ ๑) ระบบเทคโนโลยี ซึ่งรวมถึง ทรัพยากรธรรมชาติและเครื่องมือเครื่องใช้ ต่างๆ ที่มนุษย์ประดิษฐ์คิดค้นขึ้น ๒) ระบบ สังคม ซึ่งเป็นการรวมตัวกันขององค์กรทาง

สังคม Social organization และพฤติกรรม ต่างๆ ของมนุษย์ และ ๓) ระบบความคิด Ideology ซึ่งรวมถึงความรู้ ความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมต่างๆ ระบบเทคโนโลยีเป็น โครงสร้างส่วนล่าง Infrastructure หรือ พื้นฐานสำคัญของวัฒนธรรม ส่วนองค์กร สังคมและระบบความคิดเป็นโครงสร้าง ส่วนบน เมื่อทหารกองประจำการนำระบบ เทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการฝึก อาชีพ ย่อมเพิ่มมูลค่าให้ผลผลิตมีคุณภาพมาก ขึ้น เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชน^{๑๔} สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ที่มีส่วน สนับสนุนการสร้างรายได้เพิ่มในชุมชนจากการ ประกอบอาชีพ ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง นำไปสู่การพัฒนาอาชีพที่ยั่งยืนของหน่วย ทหารในค่ายสุรนารีที่ทหารกองประจำการ สังกัดอยู่ทุกหน่วยนอกจากชุมชนทหาร เข้มแข็งแล้วที่สำคัญอีกประการหนึ่งทหารกอง ประจำการมีความเชื่อมั่นว่าหลังปลดจากกอง ประการจะมีอาชีพ สร้างรายได้ พึ่งตนเองได้ อย่างมีความสุข

๕. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง การ พัฒนารูปแบบการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธ ของทหารกองประจำการค่ายสุรนารี จังหวัด นครราชสีมา ซึ่งได้รับผลกระทบจากกระแส การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการบริโภค

^{๑๔} สัญญา สัญญาวิวัฒน์. การ พึ่งตนเองของชุมชน. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การ พิมพ์, ๒๕๕๖ หน้า ๑๑

และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติทำให้คนในสังคมต้องพึ่งตนเอง ดังนั้นการพัฒนาดังกล่าวทำให้ความเป็นอยู่ของทหารกองประจำการหลังปลดดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

๑.๑ รูปแบบการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธของทหารกองประจำการค่ายสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา พื้นที่วิจัยได้แก่ ศูนย์ต่อสู้ป้องกันภัยทางอากาศกองทัพบกที่ ๒ ประจำพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรมทหารปืนใหญ่ที่ ๓ กองพันทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยาน ที่ ๒ กองพันทหารใหญ่ที่ ๑๐๓ กองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๓ กองพันส่งกำลังบำรุงและบริการที่ ๒๒ บชร.๒ ศูนย์สาธิตการเกษตรกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ค่ายสุรนารี กองพันทหารราบมณฑลทหารบกที่ ๒๑ ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ศูนย์สาธิต และส่งเสริมงานศิลปาชีพภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ปรับใช้ตามความเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ของตน

๑.๒ หน่วยงานทางภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้แก่ สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน สำนักงานกรมวิชาการเกษตรอำเภอเมือง และวิทยาลัยการอาชีพนครราชสีมาไปปรับใช้ตามความเหมาะสมในการพัฒนาและยกระดับ

คุณภาพด้านช่างฝีมือและด้านการเกษตรกรรม ในแต่ละท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

๑.๓ หน่วยงานเอกชนที่ประกอบการด้านช่างฝีมือและด้านการเกษตรกรรมสามารถนำรูปแบบการฝึกอาชีพไปพัฒนากิจการของตนให้มีคุณภาพเพื่อให้ผู้ประกอบการพึงพอใจและเรียกใช้บริการอยู่ตลอด

๑.๔ ประวัติความเป็นมา รูปแบบการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธของทหารกองประจำการค่ายสุรนารีจังหวัดนครราชสีมาที่ผู้สนใจศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอาชีพตามแนววิถีพุทธใช้เป็นแหล่งเรียนรู้และนำไปอ้างอิงได้

๒. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑.๑ ศึกษาวิจัยรูปแบบการฝึกอาชีพทุกภาคส่วนให้หลากหลายและนำมาเปรียบเทียบ เพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนาส่งเสริมการฝึกอาชีพทุกระดับ

๑.๒ รูปแบบการฝึกอาชีพของทหารกองประจำการ นับเป็นปัจจัยสำคัญในการอยู่ร่วมกันของสังคมควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการวิจัยเป็นอย่างยิ่ง

๑.๓ ศึกษาผลการรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานที่มีมูลค่าเพิ่มของชุมชนด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

บรรณานุกรม

๑. คัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือภาษาไทย

กรมยุทธการทหารบก. กำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการและการให้การสนับสนุนการฝึกอบรม
วิชาชีพของหน่วยในกองทัพบก กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ หจก.อรุณการพิมพ์,
2535.

คำสั่ง ทบ.(เฉพาะ) ที่ ๑๑๔๒/๕๕ ลง ๒๘ กันยายน พ.ศ.๒๕๕๕

ทรงคุณ จันทจร. การถ่ายทอดภูมิปัญญาพื้นบ้านในเรื่องทรัพยากร ดิน น้ำ ป่าไม้ของกลุ่มชาติ
พันธุ์กะเลิง. มหาสารคาม : สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสานมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, ๒๕๔๙

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) พระพุทธศาสนาศาสนาพัฒนาคนและสังคม . กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
กรมการศาสนา, ๒๕๔๒

พงษ์ศิลป์ สิมวิเศษ. การศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนชายขอบภาคอีสานที่
ได้รับ ผลกระทบจากการใช้ระบบผลิตกระแสไฟฟ้า. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, ๒๕๕๑.

พระราชบัญญัติรับราชการทหาร. ระเบียบกรมยุทธศึกษาทหารบกว่าด้วยการอบรมศีลธรรม
วัฒนธรรมทหารยามปกติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก,
๒๔๙๗

คำสั่งกองทัพบกเฉพาะที่ ๑๑๔๒/๕๕ ลง ๒๘ กันยายน ๒๕๕๕. การฝึกวิชาชีพทหารกอง
ประจำการก่อนปลดจากกองประจำการ กรุงเทพฯ : กองทัพบก, ๒๕๕๕

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. ทฤษฎีกับแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทในเอกสารการสอนชุด
วิชาการพัฒนา ชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ ๘ หน้า ๒๔๕-๒๔๖. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๔.

ปกรณ์ ปรียากร. ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในการบริหารการพัฒนา. กรุงเทพฯ :
สามเจริญพานิช, ๒๕๓๘

สัมพันธ์ เตชะอธิก, การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การ
พิมพ์, ๒๕๔๒.

Avolio, B. J. 1999. Full Leadership Development. California: SAGE Publication.

Ali Nasermoaddeli, Michikazu Sekine, Shimako Hamanishi and Sadanobu
Kagamimori. 2003a. Associations between sense of coherence and
psychological work characteristics with changes in quality of life in
Japanese Civil Servants: a 1-year follow-up study. Industrial Health, 41:
236-241.

Ali Nasermoaddeli, Michikazu Sekine, Shimako Hamanishi and Sadanobu Kagamimori. 2003b. Associations of sense of coherence with sickness absence and reported symptoms of illness in Japanese Civil Servants. *Journal of Occupational Health*, 45:231-233.

Allardt E. 1972. Dimensions of Welfare in a Comparative Scandinavian Study.

